הִלְכוֹת מְגִלָּה סִימָן תרפז תרפח

מִמֵּת מִצְוָה שֶׁאֵין לוֹ קוֹבְרִים (ח) (כְּדֵי (ז) צָרְכּוֹ), שֶׁהַפּוֹגֵעַ בּוֹ קוֹבְרוֹ תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ קוֹרֵא. הַגָּהּ: וְכָל זֶה לֹא מַיְרֵי אֶלָּא (ט) בִּדְאִיכָּא שְׁהוּת לַעֲשׂוֹת שְׁתֵּיהֶן, (י) אֲבָל אִם אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת שְׁתֵּיהֶן, (יא) אֵין שׁוּם מִצְוָה

א משְׁנָה רֵישׁ מְגִלָּה (ב). ב בְּרַיְיתָא שָׁם ג' (ע"ב). ג טוּר וְכֵן כָּתַב הָרַ"ן (ב: ד"ה כרכין) בְּשֵׁם הַתּוֹסָפוֹת וְהָרַמְבַּ"ן (ב. ד"ה ועכשיו) עַל פִּי הַיְרוּשַׁלְמִי (פ"א ה"א) וְשָׁכֵן דַּעַת הַגְּאוֹנִים.

דְּאוֹרַיְתָא נִדְחֵית מִפְּנֵי מִקְרָא מְגִלָּה (ר"ן (ב: ד"ה ומאי ריב"ל) ובית יוסף (ד"ה ופרץ) בשם תוספות (ג. ד"ה מכאן) ומורנו הרב אליהו מזרחי (בפיסקו לסמ"ג הל' מגילה ד"ה מכאן)). וְהָא דְּמֵת מִצְוָה קוֹדֵם, הַיְנוּ דַּוְקָא (יב) [ה] בִּדְאֶפְשָׁר לוֹ לְקָרְאָהּ אַחַר כָּךְ (מורנו הרב אליהו מזרחי (שם)):

תרפח דִּין כְּרַכִּים הַמֻּקָּפִים חוֹמָה מִימוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן. וּבוֹ ח' סְעִיפִים:

א א כְּרַכִּים (א) הַמֻּקָּפִים חוֹמָה מִימוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּן נוּן, ב אֲפִלּוּ אֵינָן מֻקָּפִין עַכְשָׁיו, קוֹרִין בְּט"ו, ג אֲפִלּוּ

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ב (ה) בְּדַאֶפְשָׁר. וְעַיֵּן בְּשִׁבְוּת יַעֲקֹב חֵלֶק ב' סִימָן מ"ז מַה שֶּׁכָּתַב בְּעִנְיָן זֶה, וְעַיֵּן בִּתְשׁוּבַת מַהֲרַי"ט צָהֲלוֹן סִימָן רפ"ז, וְעַיֵּן בְּשוּ"ת חַוַּת יָאִיר סִימָן ח' ט' י' י"א פִּלְפּוּל עָצוּם וְאָרוֹךְ בְּעִנְיָן זֶה עַל דְּבַר הָרַב אֵלְיָהוּ מִזְרָחִי (בביאורו לסמ"ג, הל' פורים ד"ה מכטלין) וְהַבַּיִת יוֹסֵף (ד"ה וצריך) וְהַשּׁ"ז (סק"ב) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו) עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן מַה שֶּׁכָּתַב בְּיָד אֶפְרַיִם (ד"ה שדבריו, וה"ב"י). וְעַיֵּן בְּשַׁאֲלַת יַעְבֵ"ץ חֵלֶק ב' סִימָן ק"כ עַל מַה שֶּׁכָּתַב בְּחַוַּת יָאִיר שָׁם (סי' י) בְּשֵׁם הַגָּאוֹן אַב בֵּית דִּין דְּפְרֶנְקְפוּרְט דְּלָמָּה לִי דְּנָשִׁים חַיָּבוֹת בִּמְגִלָּה תִּיפּוֹק לַהּ מִלָּאו דְּלֹא תַסּוּר וְכָל לֹא תַעֲשֶׂה נָשִׁים חַיָּבוֹת. וְעַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁכָּתַב הַחַוַּת יָאִיר לְתָרֵץ, וְהוּא כָּתַב דְּלֹא קַשָּׁה מִידִי, דִּבְמָקוֹם שֶׁתִּקְּנוּ בְּפֵרוּשׁ גַּם עַל הַנָּשִׁים, פָּשִׁיטָא דְּאִיכָּא לְמֵימַר לְאו דְּלֹא תָסוּר, אֲבָל כָּאן דְּלֹא תִּקְּנוּ עֲלֵיהֶם כְּלָל, דְּלֹא עָדִיף מִמִּצְוֹת עֲשֵׂה דְּאוֹרַיְתָא דְּכָל שֶׁהִזְמַן גְּרָמָא נָשִׁים פְּטוּרוֹת, וְרוֹצֶה לוֹמַר דְּרַבָּנָן כְּעֵין דְּאוֹרַיְתָא תִּקְּנוּ, וְעַל זֶה קָאָמַר דְּוַדַּאי גַּם עֲלֵיהֶן תִּקְּנוּ לְפִי שֶׁגַּם הֵם הָיוּ בְּאוֹתוֹ נֵס עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן תרצ"ה סָעִיף קָטָן (ג') [ט'] מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי עַל דִּבְרֵי פְּרִי חָדָשׁ (שם ס"ד) לְעִנְיַן מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת דְּאִשָּׁה, וְעַיֵּן בְּשַׁאֲלַת יַעְבֵ"ץ סִימָן ק"ך חֵלֶק א':

בַּאֵר הֵיטֵב

(ז) צָרְכּוֹ. מַשְׁמַע דְּסְבִירָא לֵיהּ, דְּאַף עַל פִּי שֶׁיֵּשׁ לוֹ קוֹבְרִין כֵּיוָן שֶׁאֵינָם כְּדֵי צָרְכּוֹ מִקְּרֵי מֵת מִצְוָה, וְכֵן מַשְׁמַע בְּהַגָּ"ה סוֹף סִימָן תרצ"ו סָעִיף ז' דְּסְבִירָא לֵיהּ דְּקִבּוּרָתוֹ קוֹדֶם עַיֵּן שָׁם. וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ד) חוֹלֵק וְכָתַב דְּוַקָא בְּמֵת שֶׁאֵין לוֹ קוֹבְרִין, וְכֵן כָּתַב הַשְּׁלְטֵי גִּבּוֹרִים (ב: אות א) דְּוַקָא כְּשֶׁהוּא בְּשָׁדֶה שֶׁהוּא מוּטָל בְּבִזָּיוֹן, אֲבָל בְּעִיר מְגִלָּה קוֹדֶם, וְכֵן כָּתַב הַפְּ"ח (ס"ד), וְכֵן מַשְׁמַע בְּדִבְרֵי מֹשֶׁה (אות ג) בְּשֵׁם אוֹר זָרוּעַ (ח"ב סי' שסח) שֶׁכָּתַב קְבוּרַת תַּלְמִיד חָכָם קוֹדֶם לִמְגִלָּה עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ, וְנִתְעַמְּתִי מִדְּאָמְרִינַן כְּבוֹד הַתּוֹרָה דְּיָחִיד חָמִיר מִשְּׁמַע דִּלְשְׁאָר כָּל אָדָם מְגִלָּה קוֹדֶם כֵּיוָן שְׁמּוּטָל בָּעִיר וְכֵן עִקָּר, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ: (ה) **בְּדַאֶפְשָׁר.** אֲבָל אִם הוּא סָמוּךְ לַחֲשֵׁכָה יִקְרָא הַמְּגִלָּה, דְּהָא מֵת מִצְוָה אֶפְשָׁר לִקְבְּרוֹ בַּלַּיְלָה, אֲבָל אִם הוּא בְּעִנְיַן שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִקְבְּרוֹ אַחַר כָּךְ מִפְּנֵי לִסְטִים, בְּוַדַּאי יְדָחֶה מִקְרָא מְגִלָּה עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו) וּבֵטַ"ז (סק"ב). מִילָּה וּמִקְרָא מְגִלָּה אִי אִיכָּא שְׁהוּת לִשְׁתֵּיהֶן מִקְרָא מְגִלָּה קוֹדֵם מִשּׁוּם פִּרְסוּם נִיסָא, וְאִי לֵיכָּא שְׁהוּת לִשְׁתֵּיהֶן מִילָּה בִּזְמַנָּהּ דְּהֵרֵי דְּאוֹרַיְתָא קוֹדֶמֶת לְמִקְרָא מְגִלָּה וּמִילָּה מְנוֹת דְּאִשָּׁה, וְעַיֵּן בְּשַׁאֲלַת יַעְבֵ"ץ סִימָן ק"ך חֵלֶק א':

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לַיְלָךְ לְבֵית הַכְּנֶסֶת: (ח) **כְּדֵי צָרְכּוֹ.** מִלְּשׁוֹן זֶה מוּכָח, דְּאַף שֶׁהוּא בָּעִיר שֶׁיֵּשׁ לוֹ קוֹבְרִין דְּשׁוּב אֵינוֹ מֵטִּיל בְּבִזָּיוֹן, וְהַזְּרִיזוּת לְקָבְרוֹ קֹדֶם הוּא רַק תּוֹסְפוֹת כָּבוֹד לוֹ, אֲפִלּוּ הָכִי מֵתָה לְהַקְדִּימוֹ קֹדֶם מִקְרָא מְגִלָּה, וְכֵן מַשְׁמַע בַּהַגָּהּ סוֹף סִימָן תרצ"ו (סק"ד) דְּסְבִירָא לֵיהּ דְּקִבּוּרַת מֵתוֹ קוֹדֵם. אֲבָל בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו) הֵבִיא בְּשֵׁם כַּמָּה פּוֹסְקִים דְּסְבִירָא לְהוּ דַּוְקָא מֵת מִצְוָה מַמָּשׁ שֶׁמְּצָאוֹ בַּשָּׁדֶה, שֶׁהוּא מֻטָּל בְּבִזָּיוֹן שֶׁאֵין לוֹ קוֹבְרִין כְּלָל, אֲבָל בְּעִיר שֶׁיֵּשׁ לוֹ אֲנָשִׁים שֶׁדּוֹאֲגִין בַּעֲבוּרוֹ מִקְרָא מְגִלָּה קֹדֶם [אִם לֹא (יֹם) בְּתַלְמִיד חָכָם שֶׁקְּבוּרָתוֹ קֹדֶם לְמִקְרָא מְגִלָּה], וְכֵן הַסְּכִים בְּבָאוּר הַגְּרָ"א לַהֲלָכָה. אָכֵן כָּתַב שֶׁאִם הִתְחִילוּ לְהוֹצִיאוֹ אֵין מַפְסִיקִין בְּאֶמְצַע, וְאָז נִדְחֶה מִקְרָא מְגִלָּה לְגַמְרֵי אֲפִלּוּ אִי אֶפְשָׁר לְקָרְאָהּ אַחַר כָּךְ, וּכְעֵין זֶה כָּתַב הַפְּרִי חָדָשׁ גַּם כֵּן, עַיֵּן שָׁם: (ט) **בְּדְאִיכָּא שְׁהוּת וְכוּ'.** וְהוּא הַדִּין לְעִנְיַן מִילָּה וּמְגִלָּה, אִם אִיכָּא שְׁהוּת לַעֲשׂוֹת שְׁתֵּיהֶן מְגִלָּה קֹדֶם מִשּׁוּם פִּרְסוּמֵי נִסָּא [פְּרִי חָדָשׁ וּפְרִי מְגַדִּים (א"א סק"ה)]. וְהָעוֹלָם נוֹהֲגִין לְמוּל קֹדֶם הַמְּגִלָּה, וּכְדִלְקַמָּן בְּסוֹף סִימָן תרצ"ג [חַיֵּי אָדָם (כלל קנה ס"ו)]: (י) **אֲבָל אִם אִי אֶפְשָׁר וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁיִּתְבַּטֵּל הַמִּצְוָה דְּאוֹרַיְתָא לְגַמְרֵי אִם לֹא יַעֲשֶׂנָּה בְּיוֹם הַהוּא. וּמַה שֶּׁכָּתַב לְקַמִּיהּ דְּאִם אִי אֶפְשָׁר לוֹ לִקְרָאָהּ אַחַר כָּךְ יִקְרָאֶנָּה קֹדֶם, (יא) הָתָם לֹא יִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי הַמִּצְוָה קְבוּרָה דְּיִהְיֶה אֶפְשָׁר לוֹ לְקָבְרוֹ בַּלַּיְלָה, וְאֵין הָכִי נַמִּי דְּאִם לֹא יִהְיֶה אֶפְשָׁר לוֹ לִקְבְּרוֹ אַחַר כָּךְ (יג) כְּגוֹן מְפֻנֵּי לִסְטִים וּכְהַאי גַּוְנָא בְּוַדַּאי מֵת מִצְוָה קֹדֶם: (יא) **אֵין שׁוּם מִצְוָה דְּאוֹרַיְתָא נִדְחֵית וְכוּ'.** מִפְּנֵי שֶׁמְּקָרֵא מְגִלָּה הוּא רַק מִדְּרַבָּנָן. וְעַיֵּן בְּטַ"ז (סק"ג) שֶׁהֵבִיא בְּשֵׁם רַשַׁ"ל (בביאורו לטור) וּבַ"ח (ס"ג) דְּתָמִיד מִקְרָא מְגִלָּה קֹדֶם מִשּׁוּם פִּרְסוּמֵי נִסָּא, וְהַגְּרָ"א בְּבֵאוּרוֹ דְּמַאן דְּתָנֵי וְכָל שֶׁכֵּן אִם הוּא מַתְנֵי לְאַחֲרִים, הוּא בִּכְלָל זֶה: (יב) אֲחֵרוֹנִים: (יג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (יד) טַ"ז (שם) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג) וּפְרִי חָדָשׁ וְהַגְּרָ"א: (טו) כֵּן נִרְאֶה לִי פָּשׁוּט. וְנִרְאֶה לִי עוֹד,

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יֹם) עַיִן בְּפְרִי מְגַדִּים (א"א סק"ד) דְּמַאן דְּתָנֵי וְכָל שֶׁכֵּן אִם הוּא מַתְנֵי לְאַחֲרִים, הוּא בִּכְלָל זֶה: (יב) אֲחֵרוֹנִים: (יג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק"ו) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (יד) טַ"ז (שם) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק"ג) וּפְרִי חָדָשׁ וְהַגְּרָ"א: (טו) כֵּן נִרְאֶה לִי פָּשׁוּט. וְנִרְאֶה לִי עוֹד,

דְּמָה שֶׁהַעְתִּיק הָרַמ"א אֶת דִּבְרֵי הַמְּחַבֵּר, מְשׁוּם שֶׁהִגִּיהַּ מִקֹּדֶם בְּמַת שֶׁאֵין לוֹ קוֹבְרִין כְּדֵי צָרְכּוֹ דְּאֵינוֹ מֵת מִצְוָה מַמָּשׁ, אֲבָל בְּמַת מִצְוָה מַמָּשׁ אֶפְשָׁר דְּגַם הוּא מוּדֶה לִדְבָרֵי הָאַחֲרוֹנִים, אֲחַר כָּךְ מָצָאתִי זֶה בְּאַחֲרוֹנִים: **א (ֹם)** פּוֹסְקִים:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

אִם הֵם בְּחוּצָה לָאָרֶץ, (ב) [ד]וַאֲפִלּוּ אֵין בָּהֶם עֲשָׂרָה בַּטְּלָנִים (פֵּרוּשׁ, בְּטֵלִים מִמְּלַאכְתָּם (ג) וְעוֹסְקִים בְּצָרְכֵי צִבּוּר). [ה]וְהוּא שֶׁהַקָּף וְאַחַר כָּךְ יָשַׁב, [ו]אוֹ שֶׁיָּשַׁב תְּחִלָּה עַל דַּעַת לְהַקִּיפוֹ אַחַר כָּךְ, (ד) לְאַפּוּקֵי כְּשֶׁנּוֹדַע שֶׁיָּשַׁב תְּחִלָּה * עַל דַּעַת שֶׁלֹּא לְהַקִּיפוֹ, (אֲבָל (ו) מִסְתָּמָא, הֶקָּפָה וּלְבַסּוֹף יָשְׁבָה, ר"ן (כ. ד"ה אפילו)):

ב [ז]וְכֵן (ה) הַכְּפָרִים הַנִּרְאִים עִמָּהֶם, אֲפִלּוּ אֵינָם סְמוּכִים כְּגוֹן שֶׁהֵם בָּהָר, * אוֹ שֶׁסְּמוּכִים לָהֶם, אֲפִלּוּ אֵינָם נִרְאִים עִמָּהֶם כְּגוֹן שֶׁהֵם בָּעֵמֶק, (ג) (ו) [ח]וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִהְיוּ רְחוֹקִים יוֹתֵר מִמִּיל. וּבְשׁוּשָׁן אַף עַל פִּי שֶׁאֵינָהּ מֻקָּפֶת חוֹמָה מִימוֹת יְהוֹשֻׁעַ קוֹרִין בְּט"ו, (ז) [ט]הוֹאִיל וְנַעֲשָׂה בּוֹ הַנֵּס: ג [י]כְּפָרִים וַעֲיָרוֹת גְּדוֹלוֹת, וּכְרַכִּים שֶׁאֵינָם מֻקָּפִים חוֹמָה מִימוֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן, (ח) קוֹרִין בְּי"ד: ד [כ]כְּרַךְ (ט) שֶׁהוּא

(ג) [ג] סָפֵק אִם הַקָּף בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ אִם לָאו, (י) קוֹרִין בְּי"ד וּבְט"ו וּבְלֵילֵיהוֹן, (יא) [ל]וְלֹא יְבָרֵךְ כִּי אִם בְּי"ד שֶׁהוּא זְמַן קְרִיאָה (ד) לְרֹב הָעוֹלָם: ה (יב) * [מ]בֶּן עִיר שֶׁהָלַךְ לְכְרַךְ, אוֹ בֶּן כְּרַךְ שֶׁהָלַךְ לְעִיר, בְּי"ד שֶׁהוּא זְמַן קְרִיאָה לְאָרֵץ. ל שָׁם.

ד תּוֹסְפוֹת (ג: ד"ה כרך שאין בו) וְהָרֹא"ש שָׁם (פ"א סי' ב) דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אֲיירֵי בְּלֹא הֶקֵּף מֵימוֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן. ה מַיְמָרָא דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי שָׁם (ג:). ו טור בְּשֵׁם מַהֲרַ"מ מְרוֹטֶנְבּוּרְג. ז מֵימְרָא דְּר' יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי שָׁם וּבְרֵישָׁא שָׁם. ח שָׁם בְּגֶמָרָא ב' (ע"ב). ט שָׁם בְּגֶמָרָא (ג') מִשְּׁמֵיהּ דְּרַבָּא וְאָמְרֵי לַהּ כְּדִי. י שָׁם (ע"א) בְּמִשְׁנָה. כ רַמְב"ם שָׁם (ה"א) מַהָא דְּחִזְקִיָּה קְרֵי בְּטֶבֶרְיָא בְּי"ד וְט"ו וְכוּ' ה' (ע"ב). ל שָׁם.

מ רַמְב"ם בְּפֶרֶק א' (ה"י) מִמִּשְׁנָה י"ט (ע"א) וּכְאוֹקִימְתָּא דְּרַבָּא וּכְפֵרוּשׁ רַשִּׁ"י שָׁם (ד"ה לא שנו).

בַּאֵר הֵיטֵב

א (ג) מְפֻתָּמָה. הָאַחֲרוֹנִים הִקְשׁוּ, דְּזֶה הֶקֵּף מַמָּה שֶׁכָּתוּב בְּסִימָן ת"א דִּסְתָם עֲיָרוֹת מֻקָּפוֹת לְדִירָה שֶׁבּוֹנִין בְּתִּים תְּחִלָּה וְאַחַר כָּךְ מַקִּיפִים אוֹתָהּ עַיֵּן שָׁם מַה שֶּׁתָּרַצּוּ:

ב (ג) וּבִלְבַד וְכוּ'. זֶה קַאֵי אִדְּסָמוּךְ וְכוּ', אֲבָל נִרְאֶה אֲפִלּוּ רְחוֹק הַרְבֵּה הֲרֵי כִּכְרָךְ, מִגֵּן אַבְרָהָם (סק"ג) עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן ט"ז (סק"ג) וּבְתִשְׁבֹּרֶת מַהֲרִי"ט צָהֲלוֹן סִימָן (קפ"ג [ק"כ]):

ד (ג) סָפֵק. וּטְבָרְיָה צָרִיךְ לִקְרוֹת בָּהּ בְּי"ד וּבְט"ו, שָׁפֵק אִם (הֵיא) [הֵיכָן] חָשׁוּב כְּרַכִּים שֶׁרָאוּי לְהִסְתַּפֵּק בָּהֶן, שָׁלֵ"ה (מס' מגילה, נר מצוה אות ז), וּבַלְבוּשׁ (ס"ד) כָּתַב דִּבְמִדִּינוֹת אֵלּוּ אֵין לְהִסְתַּפֵּק, לְפִי שֶׁהֵם בְּצָפוֹן וּרְחוֹקִים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְיָדְעוּ שֶׁלֹּא הָיוּ מְיֻשָּׁבִים בִּזְמַן יְהוֹשֻׁעַ: (ז) לְרֹב. וְנוֹהֲגִין שִׁמְחָה וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים בִּשְׁנֵיהֶם, כְּנֶגֶד הַגְּדוֹלָה (הגה"ט) שֶׁלְּטֵי גִּבּוֹרִים (כ. ד"ה עיר):

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ד [ג] סָפֵק. עַיֵּן בְּאֵר הֵיטֵב, וְעַיֵּן בְּרָכֵי יוֹסֵף (סק"ד) בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת הָרַדְבַּ"ז (ח"א סי' תרפא) שֶׁכָּתַב, שֶׁחָבְרוֹן עִיר הַקֹּדֶשׁ פְּשִׁיטָא דְּאֵינָהּ מֻקָּפָה מֵימוֹת יְהוֹשֻׁעַ וְקוֹרִין בְּי"ד עַיֵּן שָׁם, אֲבָל מִנְהָג קָדוֹם לִקְרוֹת כָּל הַיָּמִים מִסְּפֵק:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

מִפְּנֵי שֶׁבּוֹ נַעֲשָׂה הַנֵּס: (ב) וַאֲפִלּוּ אֵין בָּהֶם וְכוּ'. וְיֵשׁ (ג) מֵהָרְאשׁוֹנִים שֶׁחוֹלְקִין עַל זֶה, וּסְבִירָא לְהוּ דִּבְכִרַךְ הַמֻּקָּף חוֹמָה אִם אֵין בָּהּ עֲתָה עֲשָׂרָה בְּטֵלָנִין קוֹרִין בָּהּ בְּי"ד, וּבְיֶד אַפְּרִים (ד"ה אפילו) מְצַדֵּד דְּיֵשׁ לָחוּשׁ לְשִׁיטָתָם לִקְרוֹת גַּם בְּי"ד: (ג) וְעוֹסְקִים בְּצָרְכֵי צִבּוּר. פֵּרוּשׁ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת, כֵּן (ג) אִיתָא בְּהַדְיָא בַּגְּמָרָא (ה.), וְעַיֵּן שָׁם בְּפֵרוּשׁ רַשִּׁ"י (ד"ה עשרה) דְּהַיְנוּ שֶׁהֵם קְבוּעִין תָּמִיד לַהֲשָׁכִים וּלְהַעֲרִיב בְּבֵית הַכְּנֶסֶת לְהִתְפַּלֵּל. וְעַיֵּן בְּפֵרוּשׁ הַמִּשְׁנָה לְהָרַמְבַּ"ם (פ"א מ"ג) וּבְהַר"ן (ג. ד"ה מתני'): (ד) לְאַפּוּקֵי כְּשֶׁנּוֹדַע וְכוּ'. אֲבָל מִסְּתָמָא, (ד) אָמְרִינַן שֶׁיָּשַׁב עַל דַּעַת לְהַקִּיפָהּ אַחַר כָּךְ, שֶׁכֵּן דֶּרֶךְ רֹב הַמְּדִינוֹת הַמֻּקָּפִין חוֹמָה, דַּאֲפִלּוּ אִם אֵין מַקִּיפִין אוֹתָהּ מִתְּחִלָּה, עַל כָּל פָּנִים מְיַשְּׁבִין אוֹתָהּ עַל דַּעַת לְהַקִּיפָהּ אַחַר כָּךְ: ב (ה) הַכְּפָרִים. וְהוּא הַדִּין עֲיָרוֹת [נָתִיב חַיִּים (ד"ה וכן הכפרים) וְכֵן כָּתַב בְּמִאִירִי (ב: ד"ה אע"פ)]: (ו) וּבִלְבַד שֶׁלֹּא יִהְיוּ וְכוּ'. זֶה (ה) קַאֵי אַדְּסָמִיךְ לֵיהּ, דְּהַיְנוּ שֶׁהָיָה סָמוּךְ, אֲבָל נִרְאֶה אֲפִלּוּ רָחוֹק יוֹתֵר מִמִּיל הֲוֵי כִּכְרָךְ. (ו) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דִּבְנִרְאֶה גַּם כֵּן אֵינוֹ נֶחְשָׁב לְכִרְךָ, (ז) אֶלָּא אִם כֵּן שֶׁאֵינוֹ רָחוֹק יוֹתֵר מִמִּיל: (ז) הוֹאִיל וְנַעֲשָׂה בּוֹ נֵס. שֶׁהֵם נָחוּ בְּט"ו, כְּדִכְתִיב בִּקְרָא (אסתר ט יח): ג (ח) קוֹרִים בְּי"ד. מִי שֶׁדֵּינוֹ לִקְרוֹא בְּט"ו (ם) אֵינוֹ יָכוֹל לִקְרוֹא וְלִפְטֹר לִבְנֵי י"ד בְּי"ד, וְכֵן לְהֶפֶךְ, כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ מְחֻיָּב עַתָּה בְּדָבָר [פְּרִי חָדָשׁ (ס"א)]. וְהַפְּרִי מִגְדִּים (משז"ל סק"ד) כָּתַב, דְּהַיְינוּ דְּוַקָּא אִם בְּן כְּרַךְ קָרֵב לְבְנֵי י"ד בְּי"ד, וְכֵן לְהֶפֶךְ, כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ מְחֻיָּב עַתָּה בְּדָבָר [פְּרִי חָדָשׁ (ס"א)]. וְהַפְּרִי מִגְדִּים (משז"ל סק"ד) כָּתַב, דְּהַיְינוּ דְּוַקָּא אִם בְּן כְּרַךְ קָרֵב לְבְנֵי י"ד בְּי"ד, יָצָא: ד (ט) שֶׁהוּא סָפֵק. וּטְבָרְיָא צָרִיךְ לִקְרוֹת בָּהּ בְּי"ד וּבְט"ו, שָׁפֵק אִם הַיָּם חָשׁוּב כְּחוֹמָה [גַּמְרָא (ה.)]. וּבִמְדִינוֹת אֵלּוּ, בִּכְרָכִין הַמֻּקָּפִין חוֹמָה (ט) אֵין לְהִסְתַּפֵּק שָׁמָּא מֻקָּפִין מֵימוֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן, לְפִי שֶׁהֵם מִצָּפוֹן וּרְחוֹקִים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְיָדְעוּ שֶׁלֹּא הָיוּ מְיֻשָּׁבִים בִּזְמַן יְהוֹשֻׁעַ: (י) קוֹרִין בְּי"ד וּבְט"ו. וְנוֹהֲגִין (י) שִׂמְחָה וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים בִּשְׁנֵיהֶם: (יא) וְלֹא יְבָרֵךְ. שֶׁהַבְּרָכָה אֲפִלּוּ בִּמְצָוָה שֶׁל תּוֹרָה (יא) הוּא מִדְּרַבָּנָן, וְאִם כֵּן בְּדָבָר שֶׁהוּא סָפֵק לְעִנְיַן הַבְּרָכָה הוּא סְפֵקָא דְּרַבָּנָן, וְכָל שֶׁכֵּן בָּזֶה שֶׁהוּא מִצְוָה שֶׁל דִּבְרֵיהֶם לְכְוֵלֵּי עָלְמָא אֵין צָרִיךְ בְּרָכָה. וּמַה שֶּׁמְּבָרְךְ בְּי"ד, מְשׁוּם דְּבְיוֹם י"ד הוּא זְמַן קְרִיאָה לְרֹב הָעוֹלָם כְּדִלְקַמָּה, (יב) וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּעַל כֵּן אֲפִלּוּ הוּא מֻקָּף חוֹמָה שֶׁדֵּינוֹ בְּט"ו, אִם קָרָא בְּיוֹם י"ד יָצָא בְּדִיעֲבַד, וְלֹא הָוֵי בְּרָכָה לְבַטָּלָה: ה (יב) בֶּן עִיר שֶׁהָלַךְ לְכְרַךְ

מִצְוָה אוֹת ז), וּבַלְבוּשׁ (ס"ד) כָּתַב דִּבְמִדִּינוֹת אֵלּוּ אֵין לְהִסְתַּפֵּק, לְפִי שֶׁהֵם בְּצָפוֹן וּרְחוֹקִים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְיָדְעוּ שֶׁלֹּא הָיוּ מְיֻשָּׁבִים בִּזְמַן יְהוֹשֻׁעַ: (ז) לְרֹב. וְנוֹהֲגִין שִׂמְחָה וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים בִּשְׁנֵיהֶם, כְּנֶגֶד הַגְּדוֹלָה (הגה"ט) שֶׁלְּטֵי גִּבּוֹרִים (כ. ד"ה עיר):

בְּאוֹר הֲלָכָה

א * עַל דַּעַת שֶׁלֹּא לְהַקִּיפוֹ. הַיְנוּ דְּלֹא נִבְנוּ בָּהּ בָּתִּים חֲדָשִׁים לְאַחַר שֶׁהֻקְּפָה, אֲבָל אִם נִבְנוּ בָּהּ, דְּל בָּתִּים שֶׁקָּדְמוּ לְהַקָּפָן מִכָּאן, וְנִדּוֹנִית כִּכְרָךְ עַל יְדֵי בָּתִּים הַלָּלוּ שֶׁלְּאַחַר הַקָּפָן, וְנִרְאֶה לִי דְּאִזְלִינַן בָּתַר רוּבָּא, דְּאִם רֹב בָּתִּים שֶׁבָּעִיר קָדְמוּ לְהַקָּפָן קוֹרִין בְּי"ד, וְאִם אִיפְּכָא אִיפְּכָא, וּמֶחֱצָה עַל מֶחֱצָה צָרִיךְ עִיּוּן [טוּרֵי אֶבֶן (ג: ד"ה בית מושב)]:

ב * אוֹ שֶׁסְּמוּכִין לָהֶם. כְּפִי הַסְּמוּךְ לְכִרְךָ שֶׁהָיוּ קוֹרִין בְּט"ו, וְנִהְיָה הַכְּרַךְ שָׁמֵם יִקָּרְאוּ בְּי"ד [(דְּבַר) [מִשְׁאַת] מֹשֶׁה (ח"ב סי' ג)]. כְּרַךְ שֶׁל עַכּוּ"ם שֶׁאֵין בּוֹ יִשְׂרָאֵל כְּלָל, יִשְׂרָאֵל הַנִּבְנָס לְכִרְךָ זֶה בְּפוּרִים קוֹרֵא בְּט"ו. אִם בַּכְּרַךְ קָרְאוּ בְּי"ד וְט"ו מִסְּפֵק, הַכְּפָרִים הַנִּרְאִים וּסְמוּכִים קוֹרְאִין בְּי"ד [בִּרְכֵי יוֹסֵף (ס"ק ח"ט)]:

ה * בֶּן עִיר שֶׁהָלַךְ לְכִרְךָ וְכוּ'. סְעִיף זֶה רַבּוּ פְּאֹרוֹתָיו מְאֹד עַיֵּן בִּכְרֵי מִגְדִּים (משז"ל ס"ק ה"ו) וּבְשַׁעֲרֵי אַחֲרוֹנִים, וְהָעַתַּקְתִּי מִמִּשְׁנָה בְּרוּרָה (ס"ק יב) רַק שִׁיטַת רַשִּׁ"י (ט. ד"ה אבל) שֶׁהִסְכִּימוּ עָלֶיהָ הָרַבָּה רִאשׁוֹנִים, וְגַם זֶה

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(כ) הָרַמְבַּ"ן (כ. ד"ה אבל בירושלמי) וְהָרַשְׁבָּ"א (ג: ד"ה הא דאמר) שֶׁהוּבָא בְּהָרֹא הַמַּגִּיד (פ"א ה"ח), אַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּמִאִירִי (כ: ד"ה כרך שאין עשרה) שֶׁהִסְכִּים גַּם כֵּן לְשִׁיטָתָם, וּכְעֵין זֶה נִמְצָא גַּם בְּרִיטְבָ"א (ג: ד"ה אמר ריב"ל), וְכֵן מִשְׁמַע בְּעִטּוּר (ח"ב ק'). שָׁסוֹבֵר גַּם כֵּן כְּמוֹתָם, וְגַם הַגְּרַ"א בְּבֵאוּרוֹ הֵבִיא שֶׁהָרַמְבַּ"ן וְהָרַשְׁבָּ"א חוֹלְקִים עַל זֶה: (ג) וְנִפְקָא מִינַּהּ לְשִׁיטַת הַסּוֹבְרִים דְּבָעִינַן עֲשָׂרָה בְּטֵלָנִים: (ז) כֵּן מִשְׁמַע מִפְּנֵי אַכְרָהָם סָעִיף קָטָן (ה') [ב'] וּפְרִי חָדָשׁ וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים, וְכָךְ כָּתַב בְּהַדְיָא בִּלְבוּשׁ (ס"ב): ב (ס) מִדְּהִפְּךְ הַמְחַבֵּר לְשׁוֹן הַטּוּר וּכְתָב וּבִלְבַד אַסְּמוּךְ וְאֵינוֹ נִרְאֶה [מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק ג)]. וְזֶהוּ שִׁיטַת רַשַּׁ"י מִגְּמָרָא (ב: ד"ה עד כמה), וְכֵן אִיתָא בְּפֵרוּשׁ רַבֵּנוּ חֲנַנְאֵל (ב: ד"ה כרכין) דְּהַיְנוּ דְּהַשְׁעוּר מִיל קַאֵי אַסְּמוּךְ וְאֵינוֹ נִרְאֶה, וְכֵן כָּתַב הָרִיטְבָ"א (שם ד"ה ועד כמה) בְּשֵׁם רַבּוֹתָיו, וְכֵן כָּתְבוּ הַמְּאִירִי (שם ד"ה אע"פ) וְרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב י ח"א), וְהִנֵּה לְדַעַת כֻּלָּם נֶחְשָׁב לִכְרָךְ אֲפִלּוּ הוּא בְּיוֹתֵר מִמִּיל. וְעַיֵּן בְּרָ"ן (כ. ד"ה אמר ריב"ל) דְּיֵשׁ אוֹמְרִים דְּוַקָּא כְּשֶׁהוּא מִתְחַשֵּׁב מִתְּחוּם הָעִיר, וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁהוּא מְשֻׁתָּף עִמּוֹ בְּעִנְיָנָיו, וְכֵן אִיתָא בְּרִיטְבָ"א (שם) בְּהַדְיָא, וְכֵן מִשְׁמַע בְּמִאִירִי (שם), אֲז אָמְרִינַן דִּכְיוָן שֶׁהוּא נִרְאֶה נֶחְשָׁב לְאוֹתוֹ כְּרַךְ אֲפִלּוּ רָחוֹק יוֹתֵר מִמִּיל [כֵּן מוּכָח בְּרִיטְבָ"א (שם) דְּאַנְּרָאֶה קַאֵי]: (ו) רוֹקֵחַ (סי' רלז), וְכֵן מוּכָח לְפִי גְּרִסָתֵנוּ בְּהָרַמְבַּ"ם (פ"א ה"י), וְכֵן מַשְׁמַע מַהֲטּוּר: (ז) וּלְשִׁיטָה זוֹ יִשְׁתַּנֶּה הַדִּין בְּסָמוּךְ וְאֵינוֹ נִרְאֶה, דְּיֵשׁ אוֹמְרִים דְּסָמוּךְ אֵינוֹ נֶקְרָא רַק תּוֹךְ עִבּוּרָהּ שֶׁל עִיר [עַיֵּן בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה וכן)], וְיֵשׁ אוֹמְרִים דַּאֲפִלּוּ חוּץ לְעִבּוּרָהּ כָּל שֶׁהִיא תּוֹךְ מִיל מִמַּשׁ לֹא [עַיֵּן בְּבֵ"ח (ס"ב)]. וְיֵשׁ אוֹמְרִים עוֹד דְּנִפְקָא מִינַּהּ בֵּין סָמוּךְ לְנִרְאֶה הוּא רַק לְעִנְיַן מְדִידָה עַיֵּן בְּטוּר (סק"ג)

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah